

HRVATSKA ĆE POVEĆATI PODRŠKU SVEDOCIMA I ŹRTVAMA

Author: [Goran Jungvirth](#)

Nespremnost svedoka da se pojave pred sudom potcrtala je potrebu za boljim merama zaštite u slučajevima ratnih zločina i ostalim krivičnim postupcima.

Hrvatske su vlasti najavile kako planiraju da na nacionalnom nivou realizuju pilot-projekat uvođenja bolje zaštite i podrške Źrtvama i svedocima zločina.

Reč je o formuli koja je prvi put uvedena 2008. – u sudovima u Zagrebu, Osijeku, Vukovaru i Zadru – nekoliko godina nakon što se tokom suđenja za ratne zločine ispostavilo da neprikladne mere zaštite odvrćaju svedoke od svedočenja i tako ugrožavaju kvalitet sprovođenja pravde.

Zvaničnici su ove sedmice ukazali na mogućnost da se ovakvom inicijativom unaprede pravičnost i efikasnost sudstva.

„[Projekat] se odnosi na humano tretiranje Źrtava i svedoka, čime se podiže nivo svedočenja i efikasnost sudstva“, izjavio je hrvatski ministar pravosuđa Ivan Šimonović na okruglom stolu posvećenom podršci svedocima i Źrtvama zločina, koja je održana 15. aprila.

Dodao je da će do kraja godine kancelarije za podršku svedocima i Źrtvama biti osnovane pri još tri okružna suda – u Splitu, Rijeci i Sisku – a potom uvedene i u ostatku zemlje.

Prvi put su se problemi sa zaštitom svedoka i Źrtava pojavili 2002. godine, tokom suđenja osmorici hrvatskih vojnih policajaca za ratne zločine počinjene u Lori (nekadašnjoj splitskoj pomorskoj bazi). U pitanju je baza koja je služila kao zatvorski logor, gde su u periodu od 1992. do 1997. boravili uglavnom srpski civili i ratni zarobljenici, a na loš glas je dospela zbog sadističkog mučenja i izgladnjivanja od kojih su mnogi zatočnici umrli.

Tokom tog suđenja, nekoliko ključnih svedoka povuklo je svoje izjave ili odbilo da svedoči, pri čemu su neki od njih i rekli da im je bilo prećeno i da su šikanirani. Predsedavajući sudija Slavko Lozina je navodno osporavao kredibilitet svedoka optužbe.

Osmorica vojnih policajaca najpre su, u novembru 2002. godine, oslobođeni – što je izazvalo protest Srbije i međunarodnih organizacija za zaštitu ljudskih prava.

Hrvatski Vrhovni sud je tu presudu dve godine kasnije poništio, pozivajući se na zastrašivanje svedoka i sudijsku pristrasnost, nakon čega su u obnovljenom procesu osmorica optuženika proglašeni krivima i osuđeni na zatvorske kazne. Dvojica su još uvek na slobodi, jer su pobjegli pre no što je drugo suđenje počelo.

Uprkos evidentnim problemima koji su se pojavili u slučaju Lora, narednih je godina malo toga bilo učinjeno za poboljšanje zaštite svedoka i Źrtava.

Isti propusti su ponovo izašli na videlo tokom prvog procesa za ratne zločine kojeg je Međunarodni krivični

sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) prepustio hrvatskom pravosuđu. Bilo je to suđenje koje je 2007. godine održano generalima Mirku Norcu i Rahimu Ademiju, optuženima za organizovanje ubijanja srpskih civila od strane pripadnika hrvatskih formacija tokom vojne operacije Medački džep, izvedene 1993.

U tom su slučaju većina zaštićenih svedoka bili bivši srpski vojnici ili civili koji su preživeli napad na Medački džep i od tada žive u Srbiji, a odbili su – iz straha za vlastitu bezbednost – da otputuju u Hrvatsku kako bi svedočili.

Taj problem je rešen uz pomoć nove tehnologije – svedočenja su u sudnici prenošena posredstvom video-linka.

Pa ipak, nespremnost svedoka da se lično pojave na sudu potcrtala je potrebu za boljim merama zaštite, kako na suđenjima za ratne zločine, tako i u ostalim krivičnim postupcima.

Ovonedeljnu raspravu o poboljšanju zaštite i podrške svedocima i žrtvama organizovao je Program Ujedinjenih nacija za razvoj (United Nations Development Programme, UNDP), a u njoj su sudelovali i predstavnici hrvatske policije i kancelarije tužilaštava, nevladine organizacije, kao i pravni zvaničnici iz Velike Britanije, Švedske, Francuske i Holandije.

Stalni predstavnik UNDP-a u Hrvatskoj, Jurij Afanasjev, izjavio je kako je istraživanje koje je ove godine sproveo UNDP pokazalo da je 61 procenat hrvatskih policajaca rad sa žrtvama zločina upoznao samostalno, kroz sopstveno iskustvo – a ne putem formalne obuke – kao i da 58 procenata policajaca smatra da u toj oblasti još može da uči i usavršava se.

Iako je istraživanje pokazalo da žrtve i svedoci, ukupno uzev, hvale ponašanje policije, ispostavilo se i da smatraju kako onima kojih se to tiče ona na još efikasniji način može obezbediti podatke o slučajevima.

Prema navodima iz hrvatskog ministarstva pravosuđa, pilot-kancelarije pri okružnim sudovima u Zagrebu, Osijeku, Vukovaru i Zadru proširile su, tokom prošle godine, podršku za 1,253 svedoka.

Komentarišući rezultate, predsednik Vrhovnog suda, Branko Hrvatin, izjavio je kako je primena samog projekta „u javnosti prošla doslovce nezapaženo, dok su mediji pokazali interesovanje samo u onim slučajevima koji su se graničili sa senzacionalizmom“.

Goran Jungvirth je obučeni izveštač IWPR-a iz Zagreba.

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/hrvatska-ce-povecati-podrsku-svedocima-i>